

Zirkelbuch

INTERNATIONAL SOCIETY FOR CONTEMPORARY MUSIC

Palestine Section - Jerusalem Branch

F O U R T H C O N C E R T

Monday, 29th July 1940, 8 $\frac{1}{2}$ h. p.m.

in the Palestine Conservatoire of Music

Jaffa Road, near Cinema Zion.

P R O G R A M M E :

1. ZOLTAN KODALY, Serenade for 2 violins and Viola op.12

LORAND FENYVES, ALICE FENYVES, ÖDÖN PARTOS

2. ~~PAUL HINDEMITH:~~ Sonata for Viola solo op 25 No.2

ÖDÖN PARTOS

3. JOSEF GRUENTHAL: Thema and Variations for Two Pianos
and Percussion (1940)

Mrs. KAPLAN, JOSEF GRUENTHAL, Dr. W. LIEBENTHAL

4. ÖDÖN PARTOS: Concertmusic for String-Quartet (1932)

LORAND FENYVES, ALICE FENYVES, ÖDÖN PARTOS,

~~LASZLO VINCZE~~

Theo Salzman

Advance booking please at Balan's Music Shop, Palestine

Conservatoire, Tel. 2694.

FROM JERUSALEM TO SIDI BARRANI GEN. WAVELL AND PALESTINE

By BENN W. FELLER

Drawn for The Palestine Post by NOAH BEBE

"This park situated on a famous hill overlooking the sea and the hills of Galilee, the home of the Prince of Peace, is a fitting memorial to the cause of peace." Someone turned to me to remark. "Only a British general could have said that," when General Wavell, speaking at the opening of the Allenby Memorial Park on Mt. Scopus, in April 1938 concluded with a quotation from Psalms: "I will lift mine eyes to the hills from whence cometh my salvation."

Preceding Lieut-General Dill (now C.I.G.S.) as General Officer Commanding, Major-General Wavell as he then was came to Palestine in 1937. Arriving in mufti, he might have been a poet, musician or priest as a contempor-

ary wrote of him — anything but the brilliant soldier who came out of the South African War at the age of 19 with a Queen's Medal and four clasps, and whose other decorations include the Orders of St. Stanislas and St. Vladimir, the Legion of Honour, the Order of the Nile and the Order of El Nadab. General Sir Archibald Percival Wavell, K.C.B., C.M.G., now 57, was made a full general last October when his name headed a list of regular Army appointments. His rise, while not meteoric, dates from the outbreak of the Great War when, as a junior captain, his military lectures so impressed Marshal Foch that he was summoned by telegram and became the "Silent Man's" right-hand man until 1917.

Soldier and son of a soldier (General A.G. Wavell, who died in 1916), he spoke of his late chief from the site overlooking Megiddo, which Viscount Allenby took for his title. "If he (Allenby) were here he would not speak of battles or victories, for his interests and thoughts always lay in the quiet and peaceful things of life — gardens, birds and human beings. His last words were: 'Write me down one who loves his fellow man' and in one of his last speeches he said, 'We are all prisoners here on earth who can not escape the proximity of our neighbours. It is better that we live as friends and not as enemies!'"

The emphasis by General Wavell as Allenby's biographer ("Allenby—A Study in Greatness") of these traits in his former chief are significant in the light of his own recent speeches. Broadcasting last February, General Wavell said: "The evil forces of intolerance, cruelty and lies in which Nazi Germany trusts, will fall, they failed 25 years ago".

"For Peace and Freedom"

In June, speaking under his command, General Wavell kept a large and important part of the world was the junction between the west and the east, free for freedom and sanity."

There was an Allenby touch in his ordering 10 miles of barbed wire to protect his troops' food from the fly nuisance on the Desert last spring and in his thoroughness, as far back as 1910, when he spent two years with a Moscow family to master the Russian language. In his special Order of the Day last Saturday is the key to Wavell the man. He said:

"The crushing defeat of the Italian forces will have an incalculable effect not only upon the military situation everywhere, but on the future of freedom and civilization throughout the world. The harder the blows we strike against these servants of tyranny and selfish lust for power, the sooner we shall bring peace and freedom back into the world and will be able to return to our own free, peaceful homes."

King Senaherib's Progeny

By THEODOR F. MEYSELS

In the nameless lane linking up the Street of Prophets with Queen Melisandre's Way there stands a small house. It bears a plate with Arabic and some strange looking script, and the English designation "The Assyrian School." We remember in passing that Senaherib's camp might have stood on this spot when that mighty Assyrian King beleaguered Jerusalem. We likewise remember the small and modest group of pale, black-bearded men almost regularly to be found in the Geneva lodges between 1924 and 1928, who left as unobtrusively when, for the umpteenth time, the Assyrian question had been struck off the agenda of the League of Nations. It seemed tempting to follow up this association of ideas by a visit to the school.

The first impression on entering the school grounds is that these healthy and well-behaved youngsters are by no means the "last of the Assyrians." Within the high outer walls are three small houses. In between blue-clad groups of children cower in the sun listening to their teachers, whose language has affinities with Hebrew, but sounds wholly different. Through the windows we see tiny classrooms crowded with older children. Mr. Mourad S. Barsan, the headmaster, welcomes the visitor very kindly. We learn that instruction is given in Aramaic. Naturally Arabic and

English are also taught, but the language of instruction is nearly that of the Book of Daniel, the language in which Prince Eliakim wished to negotiate with Senaherib's ambassador, so that the inhabitants of Jerusalem, known for their defeatist tendencies, should not be able to understand.

Two hundred children between four and twelve years old attend the school. The number is surprisingly large in view of the fact that older travel books, between 1914-1920, put the Christian Assyrian population of Jerusalem only at between 20 and a hundred. Today some 10,000 Assyrians live in Jerusalem and Bethlehem, that is to say Syrians, members of the Jacobite Church, whose language is Aramaic. They come almost without exception from the historical Assur, and the usual designation of "Syrian Church" for this religious community is misleading.

Schools in Jerusalem and Bethlehem ensure instruction in the age-old language to their children. In Jerusalem the school attendance is 140 boys and 74 girls. The very modest annual budget, which provides for six teachers, is £400! Mr. Barsan interrupts himself in order to dismiss the school. The various classes assemble in the playground, with the teachers at their head.

The headmaster goes out and joins first in an ancient religious song, then going up with the Lord's Prayer in Aramaic. This interval gives us an opportunity to have a look at the children. More particularly among the girls, the gem-like profiles, straight noses and almond-shaped eyes, as depicted by the ancient Assyrians, predominate.

We choose a few of the older children to test their ability to read Hammurabi's Legal Code in Latin script. With little help they understand the text. It appears that the Aramaic differs from the same text as does Middle Classical language to approximately half German from the present high German. The language of instruction in the Assyrian School was created in Justinian's time by Bishop Mar Jacob of Edessa, founder of the monophysite "Jacobite" Church, and creator of the ecclesiastical Aramaic script, the "Strang" type.

The Monastery

The Assyrian School is under the protectorate of the Jacobite Bishop of Jerusalem, His Grace Mar Philoxenos Jacob Sahaly, who resides in the ancient monastery of St. Mark in the Old City. Gladly do we follow the suggestion to pay him a visit. The name Philoxenos — friend of strangers — is of good augury.

To the right of David Street terraced lanes lead to the monastery gate. Extensive restoration work is in progress. At the moment of our arrival a huge antique fragment of a column is laboriously rolled out of the Church. Half a dozen strong men barely manage to move it. They are being directed by a tall white-bearded gentleman in mauve cassock and velvet tiara very like one of Sardanapal's stiles. This is Bishop Philoxenos Jacob. We are greeted and immediately shown the new treasures, which will be described in another article.

Apart from Biblical reminiscences, St. Mark's Monastery can boast of features of which Mr. Barsan as a modern pedagogue is justly proud. Down a labyrinth of steps and corridors we descend into a semi-subterranean yard into which open dark vaults. Here tradition might have placed the cage of the symbolic lion of the Apostle John called Marcus. Instead we find a well-equipped printing plant! The Assyrian monthly and the books for all the Assyrian schools are produced here.

The Assyrians of today are nothing if not up-to-date. Their grandfathers were peasants in the Mosul mountains, their fathers traders and artisans in Jerusalem. The present generation tends more and more to the free professions. In sport, too, they are to the fore. Though the title of champion of the Near East claimed by the Assyrian heavy-weight boxer Senaherib Sahaly may not be as unchallenged as that of his famous namesake, the form in which he recently fought before the gates of Jerusalem won him the respect of all sport fans.

Under Allenby

From France he went over to the E.E.F. under Allenby, coming east with a M.C. and several mentions in despatches. Various appointments after the war included that of Aide-Camp to the late King George V. (1932-1933) and of Brigadier of the 6th Brigade Command, where he made his mark as a trainer of troops. From 1935 to 1937 he commanded the 2nd Division Command at Aldershot until his coming to Palestine.

As Allenby's Chief of Staff, General Wavell was no stranger to his country. His book, Palestine Campaign, which covers the entire British drive from Sinai to Gaza and north of Damascus, is a standard work which established him as a keen student of strategy and a talented military observer. It was during his eight-month stay in Palestine that the then War Secretary, Mr. Hore-Belisha, recognizing General Wavell's merit and disregarding seniority, appointed him as a member of the reorganized Army Council, bringing him into closer association with the War Office, ready to take over at the head of forces when the time of emergency arrived.

When that emergency came, General Wavell was appointed Commander-in-Chief of British Forces in the Middle East.

JERUSALEM MUSIC NOTES

CONCERT ON TWO PIANOS / CHAMBER MUSIC

DEBUSSY'S "En Blanc et Noir," one of the four works played at the two piano concert by Mrs. Elisheva Kaplan and Mr. Gruenthal at the H. L. Truth Hall on Monday is one of the curious late works of this discoverer of Impressionism that escapes forward almost to a new classicism. The middle section "In memory of the dead of the Great War," has unaccustomed clear contours, an economy that borders almost on harshness, unconventional harmonies and a modern intensity of expression.

Mr. Gruenthal's "Theme and Variations" discussed here once before, is characteristic of the contemporary trend to see in the piano only a percussion instrument incapable of lyrical expression. There are few tied phrases, and this impression is emphasized by accompaniment on real percussion instruments. The effect is not unattractive and follows closely similar experiments by Bartok.

As a composer Mr. Gruenthal has personality, his style is progressive and his harmonization logical. His courage in writing unpopular music demands respect and probably more than that. There can be no denying, however, that such music is difficult to appreciate at a first hearing and that the average listener has scarcely enough patience to give it more time than that.

The C Major concerto by Bach and the beautiful Mozart Sonata in E Major were given an admirable rendering by the two musicians. Mr. Gruenthal joined the two pianists in Mr. Gruenthal's composition.

THE Jerusalem music public has acquired a taste for chamber music to such an extent that at Saturday's concert at the Bezalel Museum we discovered that the partitions had been taken out of the hall in order to make more room. It more than was now allowed between the rows of seats and the orchestra changed for slightly more comfortable ones, the seating of

these concerts might begin to be attractive.

The programme consisted of Beethoven's piano trio in E-flat Major, the Brahms piano quartet in G Major (with the first movement last movement), with Beethoven's piece de resistance, the concise and classical form and clear lines of this work prove conclusively that it is a mistake to count Ravel among the impressionists. It is an impressive piece of music.

The artists were Mrs. Hona Vinze-Kaplan and Mr. Panuves (violin) and Mr. Vinze-Cello with Miss Aliza Vrayves (viola). In the Brahms, all of them artists of considerable achievement; differences of interpretation on this occasion prevented them from giving an altogether harmonious performance. Apart from this there was a slightly rhapsodic touch in the Beethoven which the music world have been better than they. The Ravel trio alone was an unqualified success.

Edna C.

The well known ENGLISH FURRIERS SARGO have opened a branch with a stock of selected FURS

at the New I.U.I.D.'S Shop
Printers: = Avon, Gloucestershire
Orders: = Various, Gloucestershire

Music By Local Composers

MR. HURTIG, GRUENTHAL AND PARTOS

MODERN Music, and more particularly the work of Palestinian composers is gaining in popularity in Jerusalem. While the strictly musical level of these concerts is bound to be, at the best, uneven in merit, they perform an essential service in the creative musical life of the country, for the part of composing must die where the musician cannot hope for a hearing unless he has produced something of imperishable value.

A case in point was the concert last Friday of compositions by the Haifa musician, Hans Hurtig, which took place at the Dublon Studio here. The composer's Dance Suite for Piano, played by himself, showed considerable descriptive talent, and a modernity of style that is marked chiefly by a liking for the grotesque.

In lyrical passages Mr. Hurtig does not hesitate to return to an older manner, which is always a sign of honesty. In this piece his themes were attractive, but of no great originality. He was well served by Miss Lotte Cristall, who rendered his songs in an expressive manner.

THE fourth concert of the Contemporary Music society, held at the Conservatoire on Monday, was a distinguished affair, and by far the best arranged by the I.S.C.M. here up to the present. The programme consisted of works by Kodaly and Hindemith, and by two Palestinians, Joseph Gruenthal and Oedoen Partos, both members of the Palestine Orchestra. The performances were throughout of an exceptionally high standard. Mr. Partos' rendering of Hindemith's Solo Sonata for Viola was polished and impressive both from the musical and the technical point of view, and not likely to be easily rivalled in Palestine.

Mr. Gruenthal's "Theme and Variations for Two Pianos and Percussion Instruments" played for the first time on this occasion, is written in the radical modern style, which is so often felt to be caught in a blind alley. The lyrical passages are weak, and the hearer is deprived wholly of the consolations of harmony — there are only pulsating rhythms to give him a clue to the music but these are highly effective, as is Gruenthal's instrumentation. Strictly speaking, even the pianos are treated as percussion

instruments, a tendency that has been greatly opposed by Vladimir Horowitz; the effect is undoubtedly interesting. Mrs. Kaplan and the composer at the pianos, and Dr. Liebenthal at the percussion instruments dealt valiantly with exceedingly difficult scores.

Mr. Partos' "Concert Music for String Quartet" was very well received, and the audience insisted on a second hearing. The piece is short and concentrated and full of appeal even for the most conservative listener; it is beautifully balanced, penetrating and clear and simple in the arrangement of the voices.

Kodaly's String Trio, which was played at the beginning of the concert, is an interesting, strongly romantic work in a gypsy mood. Mr. Lorand Fenyves, Miss Alice Fenyves, Mr. Partos, and Mr. Theo Salzmann (cello), who joined the others in the quartet, did full credit to the string section of the Palestine Orchestra, to which they belong.

R. da C.

"PALESTINE POST" 20/12/40

JERUSALEM MUSIC NOTES

CONCERT ON TWO PIANOS / CHAMBER MUSIC

DEBUSSY'S "En Blanc et Noir," these concerts might begin to be one of the four works played at the two piano concert by Mrs. Elisheva Kaplan and Mr. Gruenthal at the Histadruth Hall on Monday is one of the curious late works of this discoverer of impressionism that gropes forward almost to a new classicism. The middle section "In memory of the dead of the Great War," has unaccustomed clear contours, an economy that borders almost on harshness, unconventional harmonies and a modern intensity of expression.

Mr. Gruenthal's "Theme and Variations," discussed here once before, is characteristic of the contemporary trend to see in the piano only a percussion instrument incapable of lyrical expression. There are few tied phrases, and this impression is emphasized by accompaniment on real percussion instruments. The effect is not unattractive and follows closely similar experiments by Bartok.

As a composer Mr. Gruenthal has personality, his style is polyphonic and his harmonization logical; his courage in writing unpopular music demands respect and probably more than that. There can be no denying, however, that such music is difficult to appreciate at a first hearing and that the average listener has scarcely enough patience to give it more time than that.

The C Major concerto by Bach and the beautiful Mozart Sonata in D Major were given an admirable rendering by the two musicians. Mr. Liebenthal joined the two pianists in Mr. Gruenthal's composition.

יומן המוסיקה

הקונצרטים השלישי והרביעי של התזמורת הא"י

כמו אשתקד כן השנה, לא החמיצה תזמורתנו את ההזדמנות להופיע בלא מנצח, או — בנוסח המודעות — "לנצח על עצמה". היוזמה היתה נועזת לאור תכנית שכולה צייקובסקי (ליום הולדתו המאה), ולא כל שכן בחבורים "מסוכנים כמו "רומאו ויוליה", פתיחה פנטסטית, קונצרט לכנור אופ. 35 והסימפוניה הרביעית.

נשאלת השאלה אם יצאה תכנית זו ידי חובתה ונתנה בטוי מספיק לאוירה הרוחנית השוררת בחבר אמנים זה. תזמורת בלא מנצח קשורות בטיפוס מסוים של מוסיקה וקל לעבור את הגבולות תוך מעשי-רבותא: כל המוסיקה התזמורתית הקדומה, למן ראשיתה ועד ימי ביתהובן, לא נודקה כלל למנצח (הצ'מבליסטן, הסוליסט או הכנר הראשון החליפוהו); וכמו במוסיקה הקדומה, כן מצויה גם עתה שורת חבורים של בני דורנו, אשר צלילם אינטימי יותר ובלתי-אישי, ובהם יתכן העדר המנצח. לעומת זאת קשורים כל כך לאישיות המנצח חבורי הרומנטיקה, שצייקובסקי היה ממייצגיה הראשיים, בשל ההעדנה הגדולה של אמצעי הצלילים ובשל בטויים האמנותי החד-פעמי, עד שיצא לה מוניטין למוסיקה זו כ"מוסיקת מנצחים". רק הנצוח מעוררה לחייה העצמאיים, ומטה הנצוח אינו מציין עוד את הקצב בלבד, הוא הופך מטה קסמים המשביע אלפי רוחות, מדליק מאורות, משתיק געגועים. מזכרוננו לא משה עוד הסימפוניה הרביעית לצייקובסקי בנצוחו של דוברובן, ויודעים אנו באינו מדה יכול המוג הלחומי של המנצח לפתח כוחות לא שוערו. ואעפ"כ יצאה התזמורת בשלום מן הנסיון ועזרה לה הרבה הטכניקה הנפלאה. הקונצרט לכנור בוצע מחדש ביצוע טהור, אך היה מנוגן בכובד מה. על כל פנים הצלחת ר. ברגמן היתה מלאה. ביצועו הגו אצילי, סלבי ונמנע מהגזמות. ואשר לנגינה המשותפת הכל תמימי דעים, כי בוצעה בדייקנות מפליאה ובנאמנות מקורית. תעלומה ללא פתרון היא לשומע, כיצד אפשרי הדבר למשל, להשיג, אחידות בסולו לכלי-רוח תוך אקורדים מלאים. למרות זאת יהיה תמיד הפתרון הטכני יותר קל מהמוסיקלי (ע"י מדריך לכל קבוצות בלים): כאן עמד במבחן קשה רגש האחריות של כל אחד מהמנגנים — וזוהי זכותו של הערב. ויכול היה כל שומע רציני לחדור לתוך המעבדה המוסיקלית, לתוך עבודת הפרך של החזרות ואף לתוך נגונם של מנגנים בודדים, כה שונים וכה מאוחדים ומלוכדים לפעולה אמנותית אחת.

מבקרי הקונצרט הרביעי הופתעו ע"י שלושה חיבורים פחות סופולריים: הסימפוניות הרביעיות לביתהובן ולדבורז'ק וחבור-חריאציות (על שיר-עם אנגלי עתיק) למחבר הצכי הצעיר ירומיר וויינברגר המושמע זו הפעם הראשונה. מנצח הערב, גיאורג זינגר, ציכי גם הוא וידידו הפרטי של וויינברגר, קנה לו כבר שם כאחד המנצחים הכשרוניים ביותר של ארצנו, למרות התקופה הקצרה לשהותו בארץ. הערב הזה אישר את הרושם הראשון במלואו. אמת כי לבו קרוב למוסיקה הצ'כית הלאומית, ואף חבור חזר בעצם כסימפוניה הרביעית לדבורז'ק, לא יכול למצוא מפרש טוב יותר. על אחת כמה וכמה ביחס לחבורו של וויינברגר בן דורנו, שאתו כאלו מזדהה המנצח. וויינברגר הוא תופעה מיוחדת במינה בקרב המחברים הצעירים: כתלמידו של מקס רנר, יש לו כעין פרספקטיבה היסטורית, המעוררת בו רגישות לגבי הרבותות וחוסר המקוריות שאצל כמה מהחדישים.

מוסיקה קמרית ב"בצלאל"

הערב השלישי הביא עמו מוסיקה קמרית עם פסנתר: "שלישיה" לביתהובן (אופ. 70), שלישיה לפסנתר של רול ורביעית-פסנתר מפוארת לבראהמס בסול מינורה. המצבעים היו האחים לורנד ואליס פניוש והנוג לסלו ואילונה ווינצה-קראוס; נאמר: — רביעיה "הונגרית", מתובלת ביותר בידי הפסנתרנית המזהירה והמצויינת אילונה ווינצה-קראוס, אשר אפיינותה משוה לה כח מדריך ברביעיה. יקשה לקבוע את שיא הערב: כל אחד משלושת החבורים נתן בטוי חי ובהיר למהותו. הטכניקה שבנגינה המשותפת היתה לדוגמה.

קונצרט לשני פסנתרים: אלישבע קפלן — ז. גרינטל

קונצרטים עם מוסיקה מקורית לשני פסנתרים אינם חידוש אצלנו, ובכל זאת בלתי מצויים כ"כ, בשל חוסר ספרות מתאמת. יוסף גרינטל הגדיל אותה בחבור משלו, שכבר שמעונוהו ב"חברה למוסיקה חדשה": נושא חריאציות לשני פסנתרים בלחית תופים. צירוף התוף הוא די מקורי, ודומה ל-4 פסנתרים ותופים שאצל סטרוינסקי בחבורו "חתונה כפרית", או בחבור אחד ללופטניקוב. אולם אין להכחיש, שהצרוף הוא פרובלמטי: במדה שתופי-א מתאימים לפסנתר, אין התוף התזמרתי מתאים לשמש ככלי קמרי סוליסטי, ולא כל שכן שאין לו שוויון זכויות. התוף, בעל בריתה של החצוצרה מימי קדם, לא אבד גם היום את תכנו הסמלי ולא בלתי מסוכן הוא לפרוץ חוק זה: משביע הכוחות וקורא הרעמים הדינמי והמוטעם אינו מתאים לצלילו של הפסנתר הבלתי סנטימנטלי. כשרונותיו של יוסף גרינטל כפסנתרן ידועים למדי; אלישבע קפלן כשוחפת משכנעת בחושה המוסיקלי הבטוח. פעולה פסנתרנית טובה ביותר של הערב היתה היצירה המקסימה של דבוסי: "בשחור ובלבן", ששודרה גם ברדיו. התוף שורת ע"ד הד"ר ליבנטל.

ד"ר אשתר גרוזן-סיבי

קומפוזיטורים ארץ-ישראליים

יוסף גרינטל

במוסיקה הארץ-ישראלית עושה יוסף גרינטל את דרכו האינדיווידואלית בעקביות הראויה לאמן רציני. בעל אסכולה מוסיקלית מעמיקה. גדוש מטען של טכניקה קומפוזיציונית חדירה. מה. מפלס לו גרינטל את דרכו. אכן, הדרך שנובר בתור יוצר, היא דרך של עליה אטית אך מתקוממת והותרה להיך שגים חדשים ולביטוי מקורי.

יוסף גרינטל נולד בפוזנן בשנת 1910. בהיותו ילד עברה משפחתו לגור בברלין. לאחר גמר בית-ספר תיכוני נבנס לאקדמיה למוסיקה. במחלקה לפסנתר ולהוראה. השתלם בקומפוזיציה אצל פאול הינדמיס. אחד המוסיקאים החשובים בדורנו.

בשנת 1934 עלה גרינטל ארצה. לראשונה התגורר בחיפה. עבד בקיבוץ צים ועבר את דרך ההתאקלטות והשרתות של כל העולים. לבסוף קבע את מושבו בירושלים. הצטרף לחבר המורים של הקונסרבטוריון. פעיל כמורה לפסנתר ולקומפוזיציה. גרינטל מופיע לעתים בקונצרטים קאמרים וגם בתור פסנתרן-סוליסט. ב"קול ירושלים" ובי תזמורת הארץ-ישראלית. בניגוד לרוב הקומפוזיטורים, הסופגים יחד עם אור הארץ ומראותיה את צלילי המזרח, צר עד לו גרינטל את דרכו האישית מבלי להשתמש ביסודות הזמר העממי. גם ביצירותיו על נושאים תנ"כיים אינו מנצל את טעמיה הנגינה העתיקים. ובכל זאת, מאז יצירותיו הראשונות ועד היום, הולך ומתגבש המאלוס שלו. בספרו את צלילי הארץ. וכל המאזין ליצירותיו האחרונות, ישמע בהן הדים נאמנים לנוף הארץ. המוצאים את ביטויים בצורות מוסיקליות חדישות.

יצירתו הראשונה, שעוררה תשומת לב, היו וריאציות לשני פסנתרים וכלי הקשה. היסודות המוטוריים והדינמיים הם המניע העיקרי ביצירה, אף הפסנתרים מנוצלים בכיוון לאפיו הדינמי ככלי-הקשה. הגובר על ביטוי הנגינה נתי-זמרתית. מבחינה זו עקבי הוא הצירוף של מערכת כלי-הקשה כהשלמה המבליטה את האופי החדש והמוטור של היצירה.

סגנונו של גרינטל, ששרשיו נעורים, באסכולה החדשה מיסודו של הינדמיט, נוטה לביטוי אוביקטיבי, בניגוד לסוביקטיבי הרומנטי, והוא מחיה את הקו המוטורי הרב-קולי, והצורות הקדומות של תקופת באך. עיקר זה בולט בשלוש יצירות לכלי-מיתר ללא-ליווי: סוויטה בעלת ארבעה פרקים לצילוי, סונאטה לצילוי סולו (כתובה במסגרת של צורת הסונאטה הקלאסית) וסוויטה לויאולה סולו.

בשנת 1944 ניגן יוסף גרינטל את יצירתו — הקונצרט לפסנתר ותזמורת — יחד עם התזמורת הארץ-ישראלית. יצירה זו, המסכמת את השיגור של הקומפוזיטור בקו שנקט בו מהודיאציות לשני פסנתרים, מרמז כבר על חיפוש חדש של ביטוי היסודות הרתי

מיים והפוליפוניים. שאת מזיגתם השיג ביצירותיו המאוחרות, בהם עולה גם ערכה של המלודיה ומתעשר הצליל.

היצירה הגדולה והחשובה ביותר של גרינטל היא הפואימה הכוריאוגרפית לתזמורת ובאריטון, שנוגנה בהצגה רבה בעונה זו ע"י התזמורת הארץ-ישראלית בניצוחו של ב. מולי-נארי. היצירה נכתבה לכתחילה לפי הזמנת הרקדנית דבורה ברטוגוב לנו ש"א זה, בהרכב של פסנתר ומערכת כלי-חֶקֶשָה. בצורתה זו ניגנה המחברת ב"קול ירושלים". אתר כך עיבד אותה בצורה חדשה ועצמאית, כיצירה מוסיקלית סימפונית לתזמורת גדולה ולקול באריטון, ואלה חלקי הפואימה הכוריאוגרפית: מבוא, עבודה קשה, תפילה, יציאת מצרים, מעבר ים-סוף, מחול מרים זמרת-באריטון מלווה את פרקי הפואימה בפסקי תנו"ך ומגוללת את מסכת השעבוד וחירות, גולה וגאולה שהם עתיקים וחדשים כאחת. נושא המופיע זה דורות ברציפות בספרותנו מצא עתה את הקומפוזיטור שלו. יצירתו של גרינטל חדשה בכנינה, כביד שויה המוסיקלי, היא מבטאת את הרגשות-הדור וכיסופיו. מצלצלים בה הדים נאמנים לחזיונות-אמת של הפרט כחלק מן הכלל. אין הקומפוזיטור מנצל את טעמיה הנגינה המסורתיים, ואולם הרוח, הביטוי והאופי של היצירה, ובי-מיטב החומר הנעימתי (מחול מרים) — הם ארץ-ישראליים במהותם.

היצירה האחרונה שנוגנה בידי המ"חבר ב"קול ירושלים" — הן שש סר גטות לפסנתר, מיניאטורות עמוקות רגש ודקות-ביטוי, נאות ברעיונותיהן המוסיקליים והטובות בבנינו. יצירות זעירות של אמן מבוגר, המוסיף להתדקדק ולעלות כדרכו העצמאית.

משה גורלי